

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ГЕОГРАФІЯ КУРОРТІВ”

(для молодших спеціалістів, бакалаврів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом географічних наук, доцентом
М. Й. Рутинським

Затверджено на засіданні кафедри екології та педагогіки
(протокол № 16 від 18.12.03)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Рутинський М. Й. Навчальна програма дисципліни “Географія курортів”
(для молодших спеціалістів, бакалаврів). — К.: МАУП, 2005. — 35 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Географія курортів”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Географія курортів” розроблено для фахової підготовки студентів Міжрегіональної Академії управління персоналом, які навчаються за спеціальністю 6.050200 “Менеджмент організацій”, згідно із чинними правовими нормами розвитку курортної індустрії (“Хартія туризму”, прийнята 1985 р. на VI сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації; Закон України “Про туризм” від 15.09.95 (ВВР України. — 1995. — № 31); Закон України “Про курорти” від 05.10.2000 (ВВР України. — 2000. — № 50), а також сучасними вимогами національного туристичного ринку до рівня підготовки спеціалістів курортно-туристичної індустрії.

Мета курсу “Географія курортів” — сформувати у студентів фахове розуміння *геопросторових* особливостей формування і просування на світовий ринок ексклюзивного курортного турпродукту, а також сутнісних рис туристично-курортної спеціалізації територіальних комплексів на ринку рекреаційних послуг.

Навчальна програма передбачає систематизований виклад суспільно-географічних і курортологічних засад вивчення *географії курортів* як спеціалізованої вузівської дисципліни, розгляд її теоретико-методологічного арсеналу та структурованого за *географічним* принципом базового рівня знань конструктивно-прикладного спрямування.

На підставі опанування ключових тем дисципліни “Географія курортів” у студентів спеціальності “Менеджмент організацій” повинні сформуватися базові рівні знань щодо характерних рис геопросторової організації туристично-курортної сфери України, країн Європи та регіонів світу.

При розробці теоретичних і методологічних положень навчальної програми використано сучасні напрацювання географічної науки, туризмології і курортології, регіональної економіки і розміщення продуктивних сил, менеджменту сфери послуг, соціології і мотиваційної психології, курортного дизайну і ландшафтної архітектури тощо. Поряд з цим програма курсу “Географія курортів” ґрунтується на оригінальній авторській методологічній основі і є інтелектуальною власністю автора і Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Дисципліна “Географія курортів” посідає одне з ключових місць у структурі підготовки фахівців з менеджменту туристичної індустрії, готельного бізнесу та курортної сфери. Курс тісно пов’язаний з базовими дисциплінами природничо-наукового і гуманітарно-економічного цик-

лів, що викладаються студентам Міжрегіональної Академії управління персоналом, та з предметами спеціалізації. Зокрема, курс “Географія туризму” логічно пов’язаний з “Географією туризму”, “Економікою туризму”, “Курортно-рекреаційним менеджментом”, “Економічною регіоналістикою”.

У результаті вивчення курсу “Географія курортів” студенти повинні *знати*:

- сучасний стан, напрями і перспективи розвитку курортної індустрії гостинності в глобальному та національному масштабах;
- характерні риси, *географічні ринки* та обсяги діяльності на міжнародному ринку курортних послуг найбільших транснаціональних рекреаційно-готельних корпорацій світу (“Хілтон”, “Холідей Інн”, “Маріотт”, “Шератон” та ін.);
- типологічні особливості туркомплексів міжнародної та національної санаторно-курортної індустрії;
- стилі і системи курортного обслуговування;
- функціональні ринкові спеціалізації курортів світу;
- загальні риси регіональної турпродуктної спеціалізації курортів Європи, Північної Африки і Близького Сходу, Нового Світу, Південно-Східної Азії і Тихоокеанського регіону;
- конкретно державну, мезо- й мікрорегіональну турпродуктну спеціалізацію та характерні особливості функціонування на світовому ринку найпопулярніших (з позиції українських тур-операторів) рекреаційно-курортних центрів і районів Європи;

уміти:

- аналізувати кон’юнктурні тенденції на мікро- і макрорегіональному та міжнародному ринках готельно- й санаторно-курортного обслуговування;
- чітко розрізняти набори стандартів курортного обслуговування відповідно до рівня “зірковості” закладу рекреаційної індустрії;
- володіти базовим рівнем *геопросторових* знань для здійснення професійного курортного туроперейтингу;
- активно відстежувати тенденції розвитку світового ринку гостинності й своєчасно модернізувати власну систему курортного обслуговування як на рівні окремого закладу, так і на рівні довільної одиниці галузевого чи адміністративно-державного управління.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ГЕОГРАФІЯ КУРОРТІВ”

№ пор.	Назва розділу і теми
1	2
	<i>I. Теоретичні основи географії курортів</i>
1	Географія курортів як наука. Об’єкт, предмет, основні завдання наукової дисципліни та її місце в системі наук
2	Історія становлення наукового напрямку: персоналії, найвідоміші праці
3	Основні наукові напрями і термінологічний апарат дисципліни
4	Система основних методів досліджень географії курортів
5	Місце курортної сфери в індустрії туризму
6	Загальногеографічні закономірності територіальної організації курортної сфери
7	Міжнародна курортна індустрія в епоху глобалізації: сучасні тенденції розвитку
	<i>II. Наукова типологія та міжнародні класифікації курортів</i>
8	Геопросторові критерії типології курортів
9	Функціональні критерії типології курортів
10	Бальнеологічні питні курорти
11	Бальнеологічні “терми”/“купелі” Європи і грязеві курорти
12	Міжнародні курортні центри “SPA”, фізіо- і таласотерапії
13	Приморські кліматичні курорти загальнооздоровчо-відпочинкового профілю
14	Гірські кліматичні курорти загальнооздоровчо-відпочинкового профілю (в тому числі гірськолижні)
	<i>III. Географія курортів світу: макрорегіональний рівень</i>
15	Курортні регіони світу згідно з рекомендаціями Всесвітньої туристичної організації (WTO)
16	Ресурсно-рекреаційний потенціал та історія розвитку курортної справи на Європейському континенті
17	Територіальна організація курортної сфери Нового Світу

1	2
18	Географія курортів міжнародного класу Африки, Азії та Тихоокеанського регіону <i>IV. Територіальна організація курортного господарства країн Європи у контексті розвитку національного туropolерейтингу</i>
19	Географія міжнародних курортних центрів Західного, Центрального і Східного Середземномор'я
20	Геопросторова організація курортної сфери у континентальній частині Євросоюзу
21	Географія найперспективніших для національного споживача курортів країн Центрально-Східної Європи, що межують з Україною
22	Геопросторові закономірності територіальної організації курортної сфери Української держави

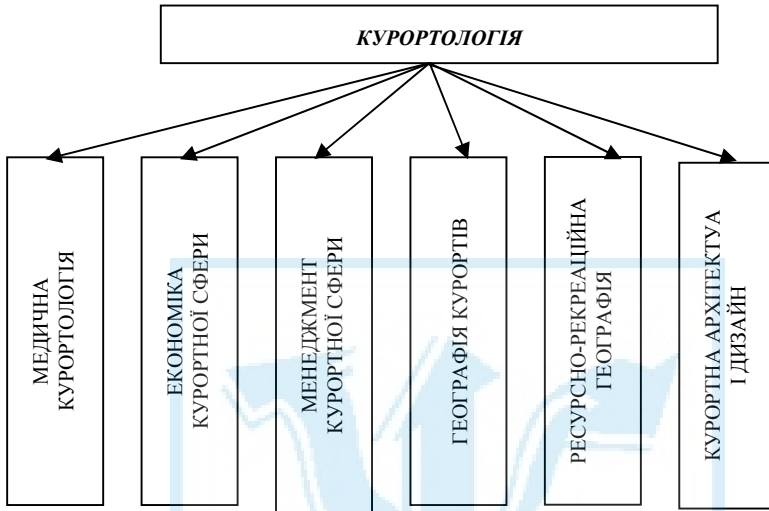
ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ГЕОГРАФІЯ КУРОРТІВ”

Розділ I. Теоретичні основи географії курортів

Тема 1. Географія курортів як наука. Об'єкт, предмет, основні завдання наукової дисципліни та її місце в системі наук

Науковий зміст та специфіка вивчення географічної організації закладів, центрів і різномасштабних територіальних одиниць курортної сфери.

Розуміння *куртології* як міждисциплінарної галузі знань і місця в ній *географії курортів* як ключової дисципліни про теоретичні закономірності і сучасні процеси територіальної організації курортної індустрії в регіональному, національному і глобальному масштабах.

Структура курортології та місце в ній географії курортів

Об'єктом вивчення географії курортів виступають природні та суспільно-економічні ресурси, властивості, явища і процеси, що мають місце у географічному просторі і визначають особливості формування і характер функціонування туристично-курортної сфери.

Предметом вивчення є територіальна організація туристично-курортної сфери.

Актуальні завдання і значущість освоєння прикладних аспектів наукової дисципліни у контексті ринкових трансформацій національної сфери послуг й інтеграції курортного господарства України в глобальну індустрію туризму.

Література [1; 10; 31; 49]

Тема 2. Історія становлення наукового напрямку: персоналій, найвідоміші праці

Історія становлення курортології як науки та окремих дисциплін у її складі.

Історична періодизація географії курортів як наукової дисципліни:

- донауково-описовий період (від найдавніших часів до XVIII ст.);
- період науково-практичного становлення водолікування як офіційно визнаної форми медицини і появи перших узагальнюючих наукових праць з цієї проблематики (XVIII — перша половина XIX ст.);
- період наукової розробки окремих теоретико-методологічних проблем територіальної організації курортної сфери у руслі медичної курортології та рекреаційної географії (друга половина XIX ст. — 70-ті роки XX ст.);
- сучасний період виокремлення географії курортів з рекреаційної географії як самостійного наукового напрямку (з 80-х років XX ст.).

Огляд основних праць і положень, що заклали фундамент національної школи географії курортів як самостійної наукової дисципліни: Котлярів Е. А. География туризма и отдыха. — М.: Мысль, 1978; Географические аспекты исследования рекреационных систем. — М.: МФГО, 1979; Царфис П. Г. Рекреационная география СССР: курортологические аспекты. — М.: Мысль, 1979; Мироненко Н. С., Твердохлебов И. Т. Рекреационная география. — М.: Изд-во МГУ, 1981; Шалковский И. П., Голуб Т. Д., Жарникова Л. П. Профсоюзные здравницы Украины. — К.: Здоровья, 1987; Игнатенко А. Н. Рекреационные территориальные системы: научные основы развития и функционирования: Учеб. пособие. — К.: УМК ВО при Минвузе УССР, 1989; Гидбут А. В., Мезенцев А. Г. Курортно-рекреационное хозяйство. — М.: Наука, 1991; Burton R. Travel geography. — London, 1995; Курортні ресурси України / За ред. М. В. Лободи. — К.: ТАМЕД, 1999 та ін.

Література [1; 10; 11; 20; 31]

Тема 3. Основні наукові напрями і термінологічний апарат дисципліни

Зміст основних термінів і понять дисципліни: “географія”, “рекреаційна географія”, “курортологія”, “географія курортів”, “курорт”, “профіль курортний”, “санаторно-курортний заклад”, “готельно-курортний заклад”, “курортна спеціалізація території”, “територіальна курортно-рекреаційна система”, “курортний комплекс ↔ курортний сектор економіки”, “таксономічні одиниці територіальної організації курортної сфери” тощо.

Нормативне тлумачення основних дефініцій науки згідно із Законом України “Про курорти” (2000 р.):

курорт — освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань і рекреації, підлягає особливій охороні;

лікувально-оздоровча місцевість — природна територія, що має мінеральні та термальні води, лікувальні грязі, озокерит, ропу лиманів і озер, кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань;

курортна справа — сукупність усіх видів науково-практичної та господарської діяльності, спрямованих на організацію та забезпечення лікування, медичної реабілітації і профілактики захворювань із використанням природних лікувальних ресурсів.

Багатовекторність курортно-географічних досліджень. Сучасні ринкові запоти та особливості прикладного застосування курортно-географічних знань у практиці міжнародного туropolерейтингового бізнесу. Нові економічні важелі державного регулювання та управління розвитком курортних закладів і спеціальних зон туристично-курортного профілю. Роль географії курортів в обґрунтуванні пріоритетів розвитку територій.

Перспективні напрями досліджень: географія курортів України, географія курортних ресурсів, географія курортного туropolерейтингу, реакційно-курортне країнознавство, географія курортного попиту, курортна регіоналістика, територіальне проектування курортно-рекреаційних систем, географія світового ринку курортного турпродукту, курортна глобалістика тощо.

Локальний і національний рівні курортно-географічних досліджень.

Макрорегіональний і глобальний рівні курортно-географічних досліджень.

Література [1; 10; 20; 27; 31]

Тема 4. Система основних методів досліджень географії курортів

Різновекторність курортно-географічних досліджень і системна методологія сучасної науки.

Загальнонаукове розуміння поняття:

- методу як конкретного наукового способу пізнання тієї чи іншої проблеми, тіла, явища чи процесу;

- методики як узгодженого поєднання кількох взаємодоповнюючих або альтернативних методів пізнання тієї чи іншої проблеми, тіла, явища чи процесу;
- методології як чітко структурованого і загальноприйнятого ієрархічного набору методів наукового пізнання оточуючої дійсності;
- системності методології як інструменту взаємовпорядкування і взаємоузгодження множини існуючих методів, методик і конкретнонаукових методологій пізнання оточуючої дійсності.

Індуктивний і дедуктивний підходи в географії курортів. Основні дослідницькі методи географічної науки: польові, логіко-аналітичні, логіко-математичні, картографічні і геоінформаційні.

Універсальність картографічного методу дослідження курортно-географічних даностей. Картографічне моделювання територіальних курортно-рекреаційних систем.

Міждисциплінарність географії курортів — залучення до дослідницького арсеналу дисципліни теоретико-методичних напрацювань медицини, валеології, політології, макроекономіки, менеджменту, маркетингології, соціології, культурології, етнології, психології.

Вироблення конкретно дисциплінарних методів та уніфікованих методик курортно-географічних досліджень як одне з найактуальніших завдань наукової дисципліни в XXI ст.

Література [1; 7; 10; 12; 35]

Тема 5. Місце курортної сфери в індустрії туризму

Індустрія туризму як глобальне явище сьогодення й потужний високотехнологічний сектор світової економіки. Основні тенденції та показники розвитку туризму й індустрії гостинності у світі в цілому і в розрізі регіонів.

Перетворення туризму, курортного оздоровлення, відпочинку й дозвілля на одну із складових соціальних потреб сучасної людини. Ієрархія потреб і місце в ній потреби курортної рекреації.

Функціональна структура індустрії туризму:

- туристично-курортні центри й заклади курортної гостинності як основні “продуценти” курортного турпродукту;
- туристичні перевізники (авіаційні, залізничні, судноплавні й автотранспортні компанії);

- круїзні компанії (плавучі курорти) як особлива форма синергетичного злиття турперевізника і виробника курортного турпродукту;
- турпосередники між виробниками тих чи інших турпослуг та їх споживачами (фірми-туроператори і роздрібно-збутові туристичні агенства).

Визначальна роль закладів курортної сфери у формуванні міжнародних тарифів і цінової вартості оздоровчо-відпочинкового турпродукту.

Література [1; 2; 9; 25; 50]

Тема 6. Загальногеографічні закономірності територіальної організації курортної сфери

Поняття про природні рекреаційно-географічні зони планети.

Курортно-кліматичне районування Землі. Сукупність погодно-кліматичних характеристик, сприятливих для організації курортної діяльності.

Роль орографічного чинника й структурної організації ландшафтної оболонки планети в географічному розподілі територій, сприятливих для організації курортної діяльності.

Роль геологічної будови земної кори та розвитку тектонічних і гідро-геологічних структур земної поверхні в географічному розподілі територій, сприятливих для організації курортної діяльності.

Роль екологічного чинника (збереженості довкілля) у сучасному географічному розподілі територій, сприятливих для організації курортної діяльності.

Роль історико-, етно-, культуро-, політико-, соціально- й економіко-географічних чинників у сучасній геопросторовій організації територій, що спеціалізуються на організації курортної діяльності.

Література [1; 8; 10; 20; 27; 31]

Тема 7. Міжнародна курортна індустрія в епоху глобалізації: сучасні тенденції розвитку

Географічні закономірності розподілу основних курортно-туристичних потоків світу:

- вектори “Захід ↔ Схід” і “Північ ↔ Південь”;
- вектори “тори ← континентальна територія → морські узбережжя”;

- вектор “урбаністичні центри → мало порушені природні ландшафти”.

Аналіз феномена курортної урбанізації внаслідок формування в останні десятиріччя нового вектора курортно-туристичних потоків “урбаністичний центр → урбанізований курортнополіс (без зміни звичної атмосфери міського урбосередовища)”.

Спеціалізація окремих регіонів і держав світу на прийомі та обслуговуванні ринково сегментованих курортно-рекреаційних потоків.

Субгалузева (внутрішня) спеціалізація закладів, центрів і курортно-територіальних систем як результат невпинної продуктивної і ринкової диверсифікації курортних послуг.

Співвідношення між процесами диференціації та інтеграції в курортній сфері.

Тенденції корпоратизації у міжнародній курортній сфері.

Інтеграційні процеси й “злиття” компаній, що представляють різні субгалузі індустрії туризму (турвиробників, турперевізників і турпосередників). Поняття про економічні альянси та основні курортно-готельні ланцюги сучасного світу.

Зрушення в геопросторовій організації курортного господарства світу упродовж XX ст. Європейсько-американська поляризація світового ринку курортних послуг. Динамічне розширення ринкового сегмента курортних послуг країнами Азії.

Внутрішньоєвропейська реорганізація традиційних курортних центрів: поглиблення спеціалізації, депресивні тенденції, нових лідери (від італійської класики до іспанського модерну) на ринку турпослуг.

Проблеми і перспективи входження в європейський курортний ринок країн Балканського півострова (перша черга) та України (друга черга).

Прогнози ВТО щодо майбутніх сценаріїв розвитку курортного сектора глобальної індустрії туризму.

Література [1; 2; 6; 13; 25; 39; 44]

Розділ II. Наукова типологія та міжнародні класифікації курортів

Тема 8. Геопросторові критерії типології курортів

Поняття про геопросторові (природно-географічні та суспільно-географічні) критерії наукової типології курортів. Ієрархія і значущість

геопросторових критеріїв для вирішення теоретичних і прикладних проблем географії курортів.

Типологія курортів за орографічним критерієм: низинні, височинні, передгірні, гірські.

Типологія курортів за секторно-географічним критерієм: приморські, континентальні (а також такі підтипи як субконтинентальні та океанічні).

Типологія курортів за зональними рекреаційно-кліматичними критеріями: високогірно-кліматичні (альпійські), помірно-кліматичні сезонної дії, середземноморсько-кліматичного типу, тропічні (сухих або вологих тропіків).

Типологія курортів за ландшафтоформуючими критеріями: приморські (піщані, галечні, скелясто-брилові), континентальні (приозерні, лісові, гірськолучні тощо).

Типологія курортів за специфічними природними критеріями: питні водооздоровчі, термальні, приакваторіально-сольові (ропні) (на кшталт курортів Мертвого моря, солоних озер і лиманів), іонізаційно-сольові алергологічні (спелеологічні), грязеві, нафталанові, фітонцидні тощо.

Типологія курортів за демографічно-урбаністичними критеріями: курортотоліси, великі поліфункціональні курортні центри, малі вузькоспеціалізовані курортні поселення, територіально відособлені локальні санаторно-курортні комплекси.

Типологія курортів за суспільними й економічними критеріями: місцевого значення, внутрішньодержавні, міжнародного класу; недорогі, респектабельні, фешенебельні; вузького (спеціалізовані) й широкого (загальнооздоровчо-відпочинкові) профілю тощо.

Література [8; 17; 20]

Тема 9. Функціональні критерії типології курортів

Поняття про функціональні (медичні, соціопсихологічні, вікові та ін.) критерії наукової типології курортів. Ієрархія та значущість функціональних критеріїв для вирішення теоретичних і прикладних проблем географії курортів.

Структура рекреаційних потреб людини, її відповідність основним функціональним класам курортів:

- приморські рекреаційно-відпочинкові;
- гірські активно-туристичні;
- лікувально-оздоровчі.

Кожен з класів курортів, у свою чергу, також поділяється на низку типів і підтипів, зокрема:

- у складі приморських курортів розрізняють курорти-SPA, таласокурорти, поселення з інфраструктурою так званого пасивного пляжного відпочинку, курортні центри з інфраструктурою активної рекреації (аквапарками, яхтингом, серфінгом тощо), історико-культурні курортні центри (наприклад, Монако), курортіполіси з модерними рекреаційно-готельними комплексами (де включено: власні басейни, аквапарк, сауни, фітнес-центр, ресторани і бари, ігрові центри, дансинги);
- у складі гірських курортів розрізняють два підкласи курортів (цілорічної дії і сезонної дії), на підставі чого виокремлюють курорти гірськолижні, літні активно-туристичні (маунт-байк, скелелазання, сплави гірськими річками тощо), екотуристичні, агротуристичні, мисливсько-туристичні, кліматично-оздоровчі, термально-оздоровчі тощо;
- у складі лікувально-оздоровчих курортів розрізняють питні, грязеві, купально-ропні, купально-термальні, кліматичні, спелеологічні (підземні) та ін.

Існує типологія курортів за соціальними характеристиками і навіть за віком споживачів курортних послуг. Так, скажімо, окремі групи утворюють так звані соціальні курорти, курортно-реабілітаційні центри для громадян з обмеженими можливостями (інвалідів) і літніх людей, дитячі й молодіжні курортні “містечка” тощо.

У практиці курортного обслуговування населення найпоширеніші такі загальноприйняті типології курортів:

- типологія курортів за медико-курортологічними технологіями: комплексні, бальнеопитні, бальнеогрязеві, таласотерапевтичні, аеротерапевтичні, фізіотерапевтичні, фітотерапевтичні, ароматерапевтичні, енотерапевтичні, ампелотерапевтичні та ін.;
- типологія курортів за медико-оздоровчим профілем (хворобами): серцево-судинні, обміну речовин, неврологічні, опорно-рухові, післяопераційних станів, легеневі, шлунково-кишкові, сечостатевої тощо.

Література [2; 3; 8; 20]

Тема 10. Бальнеологічні питні курорти

До питних бальнеологічних курортів належать курорти, де основним оздоровчим чинником виступає мінеральна вода.

Мінеральною прийнято вважати воду, в якій сумарний вміст хімічних елементів і солей, тобто її мінералізація становить понад 1 г/м³, або ж у

складі води наявні ті чи інші цілющі компоненти (вуглекислий газ, леткі органічні сполуки, сірка, миш'як тощо).

Загалом серед основних компонентів мінеральних вод найчастіше бувають представлені гідрокарбонати, сульфати, хлориди й мікроелементи. За хіміскладом і бальнеоефектом сукупність мінеральних вод прийнято поділяти на два класи:

- води специфічного хімічного складу, лікувальна дія яких зумовлена наявністю в них біологічно активних елементів у підвищених кількостях;
- води без специфічних компонентів і властивостей, дія яких зумовлена їх іонним складом і загальною мінералізацією.

Аналіз дев'яти бальнеологічних типів мінеральних вод згідно з прийнятою в Україні класифікацією В. В. Іванова і Г. А. Невраєва.

Історія розвитку питних бальнеологічних курортів у світі й в Україні. 1578 р. — рік заснування першої документально зафіксованої курортної водолікарні на терені України — курорту Любінь Великий (Львівщина).

Тектоніко-географічні особливості поширення бальнеологічних питних курортів.

Географія бальнеологічних курортів, що використовують різні типи мінеральних питних вод.

Сучасна спеціалізація та оздоровчі профілі бальнеологічних питних курортів.

Основні технології водооздоровлення. Суть терапевтичної дії водолікування.

Література [9; 17; 26; 30; 36; 40]

Тема 11. Бальнеологічні “терми”/“купелі” Європи і зразеві курорти

До термальних бальнеологічних курортів відносять ті курорти, в яких основним оздоровчим чинником виступає вода з високою температурою.

Термальною прийнято вважати воду, температура якої при виході на денну поверхню вища 20° С. Води з температурою від 20° до 37° С класифікують як теплі, від 37° до 42° С — як гарячі, понад 42° С — як дуже гарячі.

Історія розвитку термальних бальнеологічних курортів у світі й в Україні. “Батькові” медицини Гіппократу належить крилатий вислів-аксіома: “*In balneis salus*” (“купання — це здоров'я”).

Античні витоки поняття “терми” й культура термального оздоровлення Античних Греції і Римської імперії. (Історичне давньогрецьке місто-курорт Терми (сучасний курорт Лутраки) досьгодні є одним з найфешенебельніших термальних центрів Греції.)

Класичні традиції термального оздоровлення в Італії і сучасність.

Слов'янський еквівалент поняття “терми” — “купелі ↔ лазні ↔ купальні” та розвиток термального водооздоровлення на теренах слов'янської частини Європи (Чехія, Словаччина, Словенія, Сербія, Хорватія, Чорногорія, Польща, Україна, Болгарія, Македонія) і в Угорщині.

Тектоніко-географічні особливості поширення бальнеологічних термальних курортів.

Географія бальнеологічних курортів, що використовують гарячі мінеральні води різного хімічного складу і температури.

Сучасна спеціалізація та оздоровчі профілі бальнеологічних термальних курортів. Особливість (унікальність) курортів з термальними радіоактивними (радоновими) водами.

Основні технології водотермооздоровлення. Суть терапевтичної дії термального водолікування.

До бальнеогрязевих курортів відносять ті курорти, в яких основним оздоровчим чинником виступають природні грязеві відклади, насичені специфічними органічними компонентами чи мінеральними солями.

За генезисом, хімічним складом і бальнеоефектом сукупність лікувальних грязей прийнято поділяти на два класи:

- донні прісноводні відклади (сапропелі) зі специфічними органічними компонентами, (їх різновидом є торфи);
- донні солоні відклади приморських озер і лиманів з високими концентраціями в них мінеральних солей.

Географічні особливості поширення лікувальних грязей на планеті. Географія бальнеогрязевих курортів, що використовують органогенні і мінеральні грязі різного хімічного складу і концентрації.

Сучасна спеціалізація та оздоровчі профілі бальнеогрязевих курортів.

Основні технології грязездоровлення. Суть терапевтичної дії лікування грязями.

Література [9; 17; 25; 26; 30; 40]

Тема 12. Міжнародні курортні центри “SPA”, фізіо- і таласотерапії

Розвиток медицини і поява дедалі нових технологій курортного оздоровлення. Укомплектування курортів сучасним арсеналом високо-технологічних засобів фізіотерапії (від лазерної і магнітотерапії до технологій нетрадиційної східної медицини).

Тенденції розширення лікувальної бази курортів і гострота конкуренції на близькосхідно-європейському ринку оздоровчо-курорт-них послуг.

Боротьба за масового споживача шляхом перекваліфікації на геронтологічні цінності сучасної цивілізації. Новітні “SPA”-технології і завтрашній день рекреаційно-готельного бізнесу.

Програми “красиве обличчя”, “струнка фігура”, “антицелюліт”, “схуднення”, “омолоджена шкіра” тощо як закономірна відповідь сучасного курортного ринку на структуру суспільних запитів.

Таласотерапія як ринково високоефективна інноваційна форма синергетичного поєднання комплексу водооздоровлення і пляжної рекреації у рамках одного курорту.

Центри таласотерапії Середземномор’я — аналіз передових курортних технологій. Таласотерапія як завтрашній день усіх цивілізованих приморських курортів.

Література [9; 17; 25; 26; 30; 40]

Тема 13. Приморські кліматичні курорти загальнооздоровчо-відпочинкового профілю

Відпочинок на березі моря в системі життєвих цінностей сучасної людини. Система запитів пересічного споживача щодо якості (набору і рівня послуг) відпочинку на приморському курорті.

Морський туризм у структурі міжнародних туристичних потоків. Зрушення в обсягах туризму з метою відпочинку біля моря в Європі і Україні упродовж останньої половини ХХ ст. Основні тенденції та перспективи розвитку приморсько-курортної індустрії Європейського континенту, Американського континенту, країн Азії і Тихоокеанського регіону.

Типи приморських курортів (типології за кількістю постійних мешканців, розмірами нічліжної бази, ступенем розвитку інфраструктури гостинності і дозвілля).

Основні критерії ринкової конкурентоспроможності приморського курорту. Поняття “приморсько-курортна інфраструктура”; характеристика набору складових.

Географічні особливості поширення приморських курортів. Моря Північної півкулі з найбільш освоєними узбережно-курортними зонами (від Балтійського і Північного до Червоного і Карибського морів).

Курорти помірного поясу, субтропічні і тропічні курорти.

Особливості приморського відпочинку на курортах Південної півкулі (зміщення сезонів).

Найсонячніші материкові й острівні курорти міжнародного класу поясу “вічного літа”.

Природно-географічні особливості узбережної смуги Європейського континенту.

Література [9; 17; 26; 30; 40]

Тема 14. Гірські кліматичні курорти загальнооздоровчо-відпочинкового профілю (в тому числі гірськолижні)

Відпочинок у горах в системі життєвих цінностей сучасної людини. Система запитів пересічного споживача щодо якості (набору і рівня послуг) відпочинку на гірському курорті.

Характерні риси активної ринкової конкуренції між двома основними класами загальнооздоровчо-відпочинкових курортів: приморськими і гірськими.

Гірський туризм у структурі міжнародних туристичних потоків. Зрушення в обсягах туризму з метою активної гірської рекреації в Європі і Україні впродовж останньої половини ХХ ст. Основні тенденції та перспективи розвитку гірсько-курортної індустрії Європейського континенту, Американського континенту, країн Азії.

Два основні класи гірських курортів:

- курорти цілорічної дії;
- курорти сезонної дії.

Типи гірських курортів (типології за кількістю постійних мешканців, розмірами нічліжної бази, ступенем розвитку інфраструктури гостинності і дозвілля).

Місце гірськолижних курортів у системі гірських курортів. Поняття “гірськолижна рекреація” в її сучасній турпродуктно-ринковій інтерпретації.

Основні критерії ринкової конкурентоспроможності гірського курорту. Поняття “гірськокурортна інфраструктура”; характеристика набору складових.

Типові складові конкурентного гірськолижного турпродукту: класичні гірські лижі, карвінги і сноуборд, сани, слалом, бобслей, фрірайд, ковзанярство, керлінг, сквош, снігоступи, мотоскутери, параглайдинг та інших активно туристичних занять у рамках так званої гірськолижної рекреації.

Альтернативний гірський турпродукт: літні види активної рекреації, екологічний і сільський зелений туризм.

Географічні особливості поширення гірських курортів планети. Основні гірські системи Північної півкулі з найбільшим ступенем інфраструктурно-курортного освоєння (від Скандинавських гір і Кордільєр до Паміру).

Тенденція експоненційно-“вибухового” зростання обсягів міжнародного екотуризму у гірські національні парки як закономірна мотиваційна протидія процесам технократизації сучасної цивілізації й урбанізації життєвого середовища 2/3 людства.

Географія найунікальніших національних природних парків планети.
Література [9; 17; 26; 30; 40]

Розділ III. Географія курортів світу: макрорегіональний рівень

Тема 15. Курортні регіони світу згідно з рекомендаціями Всесвітньої туристичної організації (WTO)

Роль Всесвітньої туристичної організації у розбудові загальнодоступної міжнародної курортної індустрії та її значення у процесах розвитку масового курортного туризму, зокрема в Європі, й світі загалом.

Координація розвитку міжнародного курортного туризму на державному й наддержавному рівнях: аналіз досвіду високорозвинених країн.

Американський та європейський підходи до організації курортного дозвілля.

Закономірності (економічні, соціокультурні, етнічні та ін.) формування основних споживацьких ринків курортного туризму на планеті.

Основні курортні регіони світу — порівняльний аналіз:

- ландшафтно-кліматичних, економічних, демографічних і політичних рис, що визначають характер розвитку курортної сфери регіону;

- типових рис територіальної організації курортного господарства;
- типових рис функціональної організації курортного господарства;
- особливостей формування регіонально-курортного турпродукту;
- характеру державного регулювання розвитку курортної сфери.

Сучасний стан справ, існуючі тенденції та наукові прогнози розвитку міжнародної туристично-курортної індустрії у розрізі окремих регіонів світу.

Література [1; 2; 13; 21; 34; 39]

Тема 16. Ресурсно-рекреаційний потенціал та історія розвитку курортної справи на Європейському континенті

Європа — “колиска” організованої курортної рекреації. Роль розвитку транспортної мережі у становленні міжнародного курортного туризму. Британці і французи як загальноновизнані законодавці моди на ті чи інші види туризму (і форми курортної рекреації зокрема).

Географічний поділ Європейського континенту.

Аналіз рекреаційно-ресурсного потенціалу країн:

- Північної Європи;
- Приатлантичної Європи;
- Західного і Центрального Середземномор'я;
- Центральної континентальної Європи;
- Східної і Південно-Східної Європи;
- Східного Середземномор'я.

Порівняльний аналіз стану розвитку курортної сфери та існуючого попиту на курортні послуги в країнах Євросоюзу.

Географічний огляд основних курортних турпродуктів, що представлені на європейському ринку.

Література [1; 9; 21; 26; 27; 30; 34; 40]

Тема 17. Територіальна організація курортної сфери Нового Світу

Північна й Латинська Америка — другий “поліос” розвитку організованої курортної рекреації у глобальному масштабі. Роль розвитку транспортних засобів і здешевлення міжконтинентальних перельотів у становленні міжнародного курортного туризму в країнах Карибського басейну, Північної і Південної Америки. Роль США у формуванні курортного ринку Нового Світу.

Аналіз рекреаційно-ресурсного потенціалу:

- Тихоокеанського узбережжя США;
- Атлантичного узбережжя США;
- узбережжя Мексиканської затоки і Карибської рів'єри;
- Атлантичного узбережжя Бразилії.

Особливості становлення й функціонування малих острівних модерно-курортних держав Карибського моря.

Порівняльний аналіз стану розвитку курортної сфери та існуючого попиту на курортні послуги в країнах Нового Світу.

Географічний огляд основних курортних турпродуктів, що представлені на американському ринку.

Література [1; 2; 13; 21; 30; 40]

Тема 18. Географія курортів міжнародного класу Африки, Азії та Тихоокеанського регіону

Африка, Азія і Тихоокеанський регіон — терени перспективного розвитку масової *організованої* курортної рекреації у глобальному масштабі. Особливості формування внутрішнього рекреаційного попиту в країнах, що розвиваються. Роль розвитку транспортних засобів і збереження традиційної культури у становленні міжнародного курортного туризму в країнах Північної Африки і ПАР, Близькосхідного регіону і Південно-Східної Азії.

Роль Японії і Китаю у формуванні курортного ринку названих регіонів. Роль американських і меншою мірою європейських транснаціональних корпорацій у формуванні курортного ринку названих регіонів.

Комплексна порівняльно-географічна характеристика країн Африки, Азії та Тихоокеанського регіону.

Аналіз рекреаційно-ресурсного потенціалу країн:

- арабського світу;
- африканської культури;
- індійської і китайської цивілізацій;
- Південно-Східної Азії (Таїланд, Індонезія й ін.);
- острівних країн Тихоокеанського регіону.

Порівняльний аналіз стану розвитку курортної сфери та існуючого попиту на курортні послуги в країнах Третього світу.

Географічний огляд основних курортних турпродуктів, що представляють дані регіони на світовому туристичному ринку.

Література [1; 2; 13; 21; 30; 40]

Розділ IV. Територіальна організація курортного господарства країн Європи у контексті розвитку національного туropolрейтингу

Тема 19. Географія міжнародних курортних центрів Західного, Центрального і Східного Середземномор'я

Західне, Центральне і Східне Середземномор'я — ареал найбільшого згущення курортів міжнародного класу на планеті. Чинники, що забезпечили формування цього найконкурентнішого курортного ареалу.

Спільна політика Євросоюзу щодо цільового розвитку курортних територій Середземномор'я. Етнонаціональні особливості формування курортної сфери у країнах Середземномор'я.

Географічний огляд найбільших міжнародних центрів курортного туризму європейської частини Середземномор'я (перша сотня):

<p>Португалія 1. Віламоура, 2. Кашкайш, 3. Ешторіл</p> <p>Іспанія <i>Балеарська рив'єра</i> (4. Пальма-де-Мальорка, 5. Гала-Майор, 6. Пуерто де Ля Круз) <i>Коста Дорада</i> (7. Таррагона, 8. Ла Пінєда, 9. Сітчес, 10. Салоу) <i>Коста Брава</i> (11. Плайа д'Аро, 12. Тосса Де Мар, 13. Ллорет Де Мар, 14. Паламос, 15. Бланес, 16. Л'Ескала) <i>Коста Бланка</i> (17. Аліканте, 18. Валенсія, 19. Бенідорм)</p>	<p><i>Коста Дель Соль</i> (20. Марбелья, 21. Торремолінос, 22. Бенальмадена) <i>Коста дель Гарраф</i> (23. Сітжес) <i>Коста дель Маресме</i> (24. Малграт Де Мар, 25. Калелья, 26. Санта Сюзанна, 26. Пінєда) <i>Коста де ла Луз</i> (27. Пуерто де Санта Марія, 28. Чіпіона, 29. Кадіс) <i>Коста Каліда</i> (30. Ла Манга дель Мар Менор)</p> <p>Франція 31. Мімізан, 32. Біарріц, 33. Довіль, 34. Д'єпп, 35. Антиб</p>
<p>36. Канни, 37. Ніцца, 38. Сен-Троpez, 39. Монте-Карло</p> <p>Італія 40. Сан-Ремо, 41. Отранто, 42. Устика, 43. Лідо-ді-Езоло, 44. Ліньяно, 45. Ріміні, 46. Річчоне, 47. Марі Габічче, 48. Гроттамаре, 49. Террачина, 50. Сорренто, 51. о. Капрі, 52. о.</p>	<p>69. Хвар, 70. Макарска, 71. Корчула, 72. Дубровнік</p> <p>Чорногорія 73. Будва, 74. Ульцин, 75. Тіват, 76. Котор, 77. Бечічі, 78. Свети Стефан, 79. Петровац-на-Море, 80. Сутоморе, 81. Бар</p> <p>Греція 82. Салоніки, 83. Родос, 84. Кор-</p>

Іск'я, 53. Коста Есмеральда Словенія 54. Порторож, 55. Ізола, 56. Струнян Хорватія 57. Умаг, 58. Пореч, 59. Брач, 60. Ровіні, 61. Пула, 62. Медулін, 63. Крк, 64. Црес, 65. Водіце, 66. Шибеник, 67. Трогір, 68. Спліт,	фу, 85. Ретімно, 86. Херсоніссос, 87. Агіос Ніколаос, 88. Мітіліні (о. Лесбос), 89. Лутраки Кіпр 90. Лімассол, 91. Ларнака, 92. Аїа Напа, 93. Пафос Туреччина 94. Анталія, 95. Аланія, 96. Мар- марис, 97. Кемер, 98. Белек, 99. Сіде, 100. Фетхіє, 101. Бодрум
---	--

Література [1; 2; 13; 17; 21; 26; 30; 40]

Тема 20. Геопросторова організація курортної сфери у континентальній частині Євросоюзу

Континентальна Європа посідає лідируючу позицію в світі за кількістю бальнеологічних і гірськолижних курортів та рівнем організації курортної справи. Саме тут зародився курортний туризм як масове суспільне явище, і саме тут на даний час курортний туризм набув найбільшого розмаху.

Спільна політика Євросоюзу щодо цільового розвитку курортних територій. Етнонаціональні особливості формування курортної сфери у континентальних районах країн Євросоюзу.

Характеристика двох курортних “полосів” континентальної Європи:

- **Альпійське курортне “ядро”** (Австрія, Швейцарія, Франція, Італія, Словенія) — домінуючий лідер курортного ринку Європи;
- **Карпатсько-Східноєвропейське курортне “ядро”** (Польща, Чехія, Словаччина, Україна, Румунія і Болгарія) — “полос”, що з кожним роком “відтягує” на себе дедалі більшу частку міжнародних туристів (у тому числі мешканців Західної Європи) і набуває рівнозначну конкурентну “вагу” щодо західного “полосу”.

Географічний огляд найбільших міжнародних центрів курортного туризму Європи:

- Гірські активно-туристичні курорти (позаконкурентний лідер — Альпійське курортне “ядро”):
 - АВСТРІЯ: Заальбах–Хінтерглемм, Цель-ам-Зее, Зельден, Інсбрук, Капрун, Кітцбюель, Лех, Майрхофен, Санкт-Антон Хінтертукс та ін. ШВЕЙЦАРІЯ: Верб'є, Віллар-Дьяблере,

- Гріндельвальд, Давос, Кран-Монтана, Санкт-Моріц, Саас-Фе, Церматт та ін.;
- НІМЕЧЧИНА: Гарміш-Партенкірхен, Берхтесгаден, Оберстдорф;
 - ФРАНЦІЯ: Шамоні, Межев, Три Долини: (Мерібель + Куршевель + Валь Торанс + Ле Менноір + Брід Ле Бен + Ля Танья), Ле Де з'Альп, Морзін + Аворіаз, Альп д'Юез, Ля Плань, Ле з'Арк, Валь д'Ізер та ін.;
 - ІТАЛІЯ: Арабба, Борміо, Валь Гардена, Валь-ді-Дентро, Коргіна д'Ампеццо, Курмайор, Лівіньо, Мадонна-ді-Кампільо, Червінія та ін.
- Бальнеологічні курорти:
 - НІМЕЧЧИНА: Баден-Баден, Вісбаден, Бад-Орб, Бад-Кройцнах, Бад-Емс, Шлангенбад, Бад-Хомбург, Бад-Фільбель, Бад-Штебен, Бад-Тольц та ін.;
 - АВСТРІЯ: Бад-Гастайн, Бад-Хофгастайн, Бад-Ішль, Варм-бад, Бад-Халл Тобельбад, Бад-Вальтерсдорф, Бад-Лой-персдорф, Бад-Глайхенберг та ін.
 - ШВЕЙЦАРІЯ: Санкт-Моріц, Скуоль та ін.;
 - ІТАЛІЯ: Сан-Джуліано-Терме, Сан-Кашіано-Терме, Баньї-ді-Кашіана, Монтекатіні-Терме, К'янчано-Терме, Абано-Терме, Сан-Пелегріно-Терме, Борміо, Сірміоне-Терме, Фьюджі та ін.;
 - СЛОВЕНІЯ: Терме-Чатеж, Шмар'єшке Тепліце, Доленске Тепліце, Моравске Тепліце, Рогашка Слатіна, Терме-Зрече, Порторож, Струнян та ін.;
 - ХОРВАТІЯ: Істарске Тепліце, Струбіцке Тепліце, Нафталан та ін.;
 - УГОРЩИНА: Будапешт, Мішкольц, Тапольца, Ліллафюред, Дебрецен, Хайдусобосло, Егер, Бюк, Балатонфюред, Хевіз, Закараош тощо.

Література [1; 2; 13; 17; 21; 26; 30; 40]

Тема 21. Географія найперспективніших для національного споживача курортів країн Центрально-Східної Європи, що межують з Україною

Розвиток національного туроперейтингу і сусідні країни Європи. Основні переваги: помірність цін, легкий і недорогий трансфер.

Тенденція неухильного росту обсягу українських туристів, які відпочивають на курортах Центрально-Східної Європи.

Географічний огляд найбільших центрів курортного туризму Центрально-Східної Європи:

- Гірські активно-туристичні курорти:
 - РОСІЯ: Домбай, Красная Поляна, Балашиха;
 - ПОЛЬЩА: Закопане, Карпач, Шклярска Поремба, Білий Дунаец, Бялка Татшанска, Буковина Татшанска, Криниця та ін.;
 - ЧЕХІЯ: Крконоше, Шпіндлеров Млин, Гаррахов, Шпичак, Пец та ін.;
 - СЛОВАЧЧИНА: Штребске Плесо, Татранска Ломніца, Герлахов, Мартинске Голе, Ясенска долина, Ясна, Смоковци та ін.;
 - РУМУНІЯ: Предял, Пояна-Брашов, Сіная, Ватра Дорней та ін.
- Бальнеологічні курорти:
 - РОСІЯ: Кисловодськ, Єсентуки, Железноводськ, П'ятигорськ;
 - ПОЛЬЩА: Теплице-Сленске-Здруй, Кудова-Здруй, Поляниця-Здруй та ін.;
 - ЧЕХІЯ Карлові Вари, Маріанске Лазне, Яхимов, Теплице та ін.;
 - СЛОВАЧЧИНА: П'єштяни, Тренчанске Теплице, Раєцке Теплице, Штребске Плесо, Турчанске Теплице, Лучки, Бардеєвске Купеле та ін.

Література [1; 13; 21; 22; 26; 30; 40]

Тема 22. Геопросторові закономірності територіальної організації курортної сфери Української держави

Курортологічна вивченість території України. Рекреаційно-ресурсний потенціал України. Унікальність, багатство й різноманітність курортних ресурсів держави.

Підходи до рекреаційного районування території держави.

Внутрішньодержавний курортно-туристичний потік ⇒ ситуація до і після здобуття Україною державної суверенності. Аналіз причин занепаду внутрішнього курортного туризму в Україні.

Санаторно-курортне господарство України: історія розбудови, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.

Категорії підприємств національного санаторно-курортного фонду:

- санаторії і пансіонати з лікуванням;
- санаторії-профілакторії;
- будинки та пансіонати відпочинку;
- бази відпочинку;
- приватні клініки.

Типологічна характеристика особливостей функціонального профілю різних категорій підприємств національного санаторно-курортного фонду.

Географія санаторно-курортного господарства України. Чинники геопросторової організації національного санаторно-курортного господарства. Регіональні особливості та тенденції змін геопросторової організації (спрощення/ускладнення) санаторно-курортного господарства України.

Маркетингово-аналітичні дослідження рівня конкурентоспроможності груп підприємств національного санаторно-курортного господарства на внутрішньо- та зовнішньотуристичному ринках.

Перспективи субгалузі в XXI ст.

Література [6; 9; 11; 15; 18; 19; 22; 24; 28; 29; 33; 36; 41–43; 47; 50]

МАУП

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, П, Я	1
Б, У, Ю	2
В, Є, Ф	3
Г, Е, Х	4
Д, Й, Р	5
Ж, С, Ш	6
З, Т, Щ	7
І, К, О	8
Л, Ї, Ц	9
М, Н, Ч	10

Мета контрольної роботи — закріпити й поглибити теоретичні й фактологічні знання, набуті студентом у процесі вивчення курсу “Географія курортів”, сформувати вміння самостійно працювати з навчальною літературою, законодавчими актами, статистичними і картографічними матеріалами. Контрольна робота оформлюється відповідно до діючих у МАУП “Методичних рекомендацій з підготовки й оформлення контрольних завдань і робіт”.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Охарактеризуйте систему основних методів досліджень географії курортів.
2. Вкажіть на основні риси геопросторової організації курортної сфери у континентальній частині Євросоюзу.
3. На контурній карті світу позначте: а) основні рекреаційно-кліматичні зони планети; б) основні узбережно-курортні зони світу.

Варіант 2

1. Поясніть, яке місце курортна сфера посідає в індустрії туризму.
2. Розкрийте характерні риси територіальної організації курортної сфери Нового Світу.
3. Нанесіть на контурну карту Європи найбільші курортні центри Центрального Середземномор'я. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 3

1. Розкрийте загальногеографічні закономірності територіальної організації курортної сфери.
2. Охарактеризуйте ресурсно-рекреаційний потенціал Європейського континенту.
3. Нанесіть на контурну карту найбільші курортні центри Чорноморського узбережжя. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 4

1. Дайте характеристику міжнародної курортної індустрії.
2. Охарактеризуйте функції та типову інфраструктурну організацію гірського кліматичного курорту загальнооздоровчо-відпочинкового профілю.
3. Нанесіть на контурну карту Європи найбільші курортні центри Атлантичного узбережжя та Західного Середземномор'я. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 5

1. Опишіть тенденції розвитку курортної сфери в епоху глобалізації.
2. Зробіть порівняльну географічну характеристику найбільш перспективних для національного споживача курортів країн Центрально-Східної Європи, що межують з Україною.
3. Нанесіть на контурну карту Європи найбільші курортні центри Східного Середземномор'я. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 6

1. Назвіть основні геопросторові критерії, за якими визначається типологія курортів.
2. Опишіть основні історичні етапи розвитку курортної справи на Європейському континенті.
3. Нанесіть на контурну карту Європи найбільші курортні центри Східного Середземномор'я. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 7

1. Назвіть основні функціональні критерії, за якими визначається типологія курортів.
2. Охарактеризуйте функції та типову інфраструктурну організацію приморського кліматичного курорту — загальнооздоровчо-відпочинкового профілю.
3. Нанесіть на контурну карту Європи основні гірськолижні курорти Центрально-Східної Європи. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 8

1. Розкрийте суть поняття “бальнеологічний питний курорт”.
2. Опишіть геопросторові закономірності територіальної організації курортної сфери Української держави.
3. Нанесіть на контурну карту Європи основні гірськолижні курорти Західної Європи. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 9

1. Розкрийте суть понять “термальний” та “грязевий” курорти.
2. Зробіть порівняльний географічний аналіз курортів Африки, Азії та Тихоокеанського регіону.
3. Нанесіть на контурну карту Європи основні бальнеологічні курорти Центрально-Східної Європи. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

Варіант 10

1. Назвіть характерні риси курортних центрів “SPA” і таласотерапії, що відрізняють їх від класичних оздоровчих курортів.
2. Дайте рекреаційно-географічну характеристику курортних регіонів світу.
3. Нанесіть на контурну карту Європи основні бальнеологічні курорти Західної Європи. Окресліть на карті ареали згущень курортних центрів (курортні райони).

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Об’єкт і предмет дослідження в географії курортів.
2. Місце географії курортів у системі наук.
3. Спільні риси курортології та географії курортів; критерії, за якими розрізняються ці науки.
4. Зміст поняття “територіальна організація курортної сфери”.
5. Зміст поняття “курортний заклад”, “профіль курортний”, “курорт”, “курортна індустрія”.
6. Історія розвитку водолікування у світі та Україні.
7. Поняття “курортного ресурсу”. Види курортних ресурсів.
8. Рекреаційно-ресурсний потенціал України. Унікальність, багатство й різноманітність курортних ресурсів держави.
9. Основні нормативні положення Закону України “Про курорти” (2000 р.).
10. Сфери прикладного застосування курортно-географічних знань.
11. Географія санаторно-курортного господарства України.
12. Роль географії курортів в обґрунтуванні пріоритетів розвитку територій.
13. Перспективні напрями досліджень географії курортів.
14. Суть напрямку “географія курортного туropolерейтингу”.
15. Зміст і методи територіального проектування курортно-рекреаційних систем.
16. Основні дослідницькі методи географічної науки.
17. Картографічне моделювання територіальних курортно-рекреаційних систем.
18. Основні тенденції та показники розвитку туризму й індустрії гостинності у світі в цілому та в розрізі регіонів.
19. Туризм, курортне оздоровлення, відпочинок й дозвілля у структурі соціальних потреб сучасної людини.

20. Функціональна структура індустрії туризму.
21. Роль закладів курортної сфери у формуванні міжнародних тарифів і цінової вартості оздоровчо-відпочинкового турпродукту.
22. Природні рекреаційно-географічні зони планети.
23. Курортно-кліматичне районування Землі. Погодно-кліматичні характеристики, сприятливі для організації курортної діяльності.
24. Роль економіко-географічних чинників у сучасній геопросторовій організації територій, що спеціалізуються на організації курортної діяльності.
25. Географічні закономірності розподілу основних курортно-туристичних потоків світу.
26. Зміст поняття “курортна урбанізація”.
27. Субгалузева (внутрішня) спеціалізація закладів, центрів і курорт-но-територіальних систем.
28. Продуктна і ринкова диверсифікація курортних послуг як фактори територіальної організації курортного господарства.
29. Процеси диференціації та інтеграції у курортній сфері.
30. Тенденції корпоратизації в міжнародній курортній сфері.
31. Основні курортно-готельні ланцюги сучасного світу.
32. Основні зрушення в геопросторовій організації курортного господарства світу упродовж ХХ ст.
33. Санаторно-курортне господарство України: історія розбудови, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.
34. Проблеми і перспективи входження в європейський курортний ринок України.
35. Прогнози ВТО щодо майбутніх сценаріїв розвитку курортного сектору глобальної індустрії туризму.
36. Геопросторові (природно-географічні та суспільно-географічні) критерії наукової типології курортів.
37. Типології курортів за природними критеріями.
38. Функціональні критерії наукової типології курортів.
39. Опишіть основні функціональні класи курортів.
40. Види приморських рекреаційно-відпочинкових курортів.
41. Види гірських курортів.
42. Види лікувально-оздоровчих курортів.
43. Тектоніко-географічні особливості поширення бальнеологічних питних курортів.
44. Географія бальнеологічних курортів Європи, що використовують різні типи мінеральних питних вод.

45. Поняття “таласотерапія”. Географія центрів таласотерапії Європи. Таласотерапія як майбутнє цивілізованих приморських курортів.
46. Основні тенденції та перспективи розвитку приморсько-курортної індустрії Європейського континенту, Американського континенту, країн Азії і Тихоокеанського регіону.
47. Сучасний стан справ, існуючі тенденції та наукові прогнози розвитку міжнародної туристично-курортної індустрії у розрізі окремих регіонів світу.
48. Географічні особливості поширення приморських курортів.
49. Основні тенденції та перспективи розвитку гірсько-курортної індустрії Європейського континенту, Американського континенту, країн Азії.
50. Роль Всесвітньої туристичної організації у розбудові загальнодоступної міжнародної курортної індустрії та її значення у процесах розвитку масового курортного туризму у Європі зокрема й світі загалом.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Александрова А. Ю.* География мировой индустрии туризма. — М.: Изд-во МГУ, 1998. — 88 с.
2. *Александрова А. Ю.* Международный туризм: Учеб. пособие. — М.: Аспект-Пресс, 2001. — 464 с.
3. *Амирханов М. М., Татаринев А. А., Трусов А. Д.* Экономические проблемы развития рекреационных регионов. — М.: Экономика, 1997. — 142 с.
4. *Бабурин В. Л., Мазуров Ю. Л.* Географические основы управления: Курс лекций по экономической и политической географии. — М.: Дело, 2000. — 288 с.
5. *Багров Н. В.* Региональная геополитика устойчивого развития. — К.: Лыбидь, 2002. — 253 с.
6. *Білорус О. Г.* Глобалізація і національна стратегія. — К.: ВО “Батьківщина”, 2001. — 300 с.
7. *Берлянт А. М.* Картографический метод исследования. — М.: Изд-во МГУ, 1988. — 252 с.
8. *Бочваров М., Воденска М., Мироненко Н.* Рекреационные системы. — М.: Изд-во МГУ, 1986. — 134 с.
9. *Гидбут А. В., Мезенцев А. Г.* Курортно-рекреационное хозяйство. — М.: Наука, 1991. — 91 с.

10. *Географические* аспекты исследования рекреационных систем. — М.: МФГО, 1979. — 180 с.
11. *География* рекреационных систем СССР. — М.: Наука, 1980. — 219 с.
12. *Голд Дж.* Психология и география: Основы поведенческой географии. — М.: Прогресс, 1990. — 304 с.
13. *Гостиничный* и туристический бизнес / Под ред. А. Д. Чудновского. — М.: Тандем, 1998. — 352 с.
14. *Градостроительные* основы развития курортно-рекреационных районов СССР. — М., 1990.
15. *Гудзь П. В.* Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій. — Донецьк, 2001. — 269 с.
16. *Дергачев В., Живицкий А.* Формирование зон свободного предпринимательства туристского и курортно-рекреационного назначения // Экономика Украины. — 1992. — № 11. — С. 60–64.
17. *Джон Р. Уокер.* Введение в гостеприимство: Учебник: Пер. с англ. — М.: ЮНИТИ, 1999.
18. *Долишний М. И., Нудельман М. С., Ткаченко К. К. и др.* Карпатский рекреационный комплекс. — К.: Наук. думка, 1984. — 184 с.
19. *Иванух Р., Жученко В.* Стратегические проблемы развития туристско-рекреационного комплекса Украины // Экономика Украины. — 1997. — № 1. — С. 65–71.
20. *Игнатенко А. Н.* Рекреационные территориальные системы: научные основы развития и функционирования: Учеб. пособие. — К.: Черновицкий гос. ун-т, 1989. — 87 с.
21. *Истомин В. И., Лагутин В. Т.* Страны мира: Справочник туроператора и туриста. — М.: Сов. спорт, 2000. — 224 с.
22. *З історії* вітчизняного туризму: Зб. наук. ст. — К.: Ін-т туризму ФП України, 1997. — 280 с.
23. *Зорин И. В., Квартальнов В. А.* Энциклопедия туризма: Справочник. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 368 с.
24. *Калитюк В. А.* Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку. — Львів, 1999. — 162 с.
25. *Квартальнов В. А.* Мировой туризм на пороге 2000 года: прогнозы и реальность. — М.: Финансы и статистика, 1998.
26. *Кобяк М. В.* Международный туризм в экономике Западной Европы. — М.: БИКИ, 1998
27. *Колотова Е. В.* Рекреационное ресурсоведение: Учеб. пособие. — М.: Сов. спорт, 1998.

28. *Курортна* реабілітація потерпілих від Чорнобильської катастрофи / За ред. С. В. Івасівки, В. Н. Корзуна, Г. І. Стеценка. — К.: Здоров'я, 1999. — 108 с.
29. *Курортні* ресурси України / За ред. М. В. Лободи. — К.: ТАМЕД, 1999. — 344 с.
30. *Курорты*: Энциклопедический словарь / Гл. ред. Е. И. Чазов. — М.: Сов. энцикл., 1983.
31. *Любіцева О. О.* Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). — К.: Альтерпрес, 2002. — 436 с.
32. *Мацола В. І.* Рекреаційно-туристичний комплекс України. — Львів, 1997. — 259 с.
33. *Мироненко Н. С., Твердохлебов И. Т.* Рекреационная география. — М.: Изд-во МГУ, 1981. — 232 с.
34. *Мороз С. А., Онопрієнко В. І., Бортник С. Ю.* Методологія географічної науки. — К.: Заповіт, 1997. — 333 с.
35. *Огняник М. С.* Мінеральні води України: Підручник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К.: Вид.-полігр. центр “Київ. ун-т”, 2000. — 216 с.
36. *Олійник Я. Б., Степаненко А. В.* Вступ до соціальної географії: Навч. посіб. — К.: Знання, 2000. — 204 с.
37. *Пістун М. Д.* Основи теорії суспільної географії: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1996. — 231 с.
38. *Пузанов Е. П., Тихонова Н. П.* Международный туристический бизнес: Учеб.-практ. пособие. — М.: ПРИОР, 2001. — 240 с.
39. *Романов А. А.* Зарубежное туристское страноведение. — М.: Сов. спорт, 2001.
40. *Рутинський М. Й.* Географія туризму України: Навч.-метод. посіб. — Львів: Фенікс, 2002. — 107 с.
41. *Симоненко Б. К.* Регіони України: проблеми розвитку. — К.: Наук. думка, 1997.
42. *Соколенко С. І.* Глобалізація і економіка України. — К.: Логос, 1999. — 568 с.
43. *Транснаціональні* корпорації: Навч. посіб. / В. В. Рокоча, О. В. Плотніков, В. С. Новицький та ін. — К.: Таксон, 2001. — 303 с.
44. *Туризм у XXI столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості* // Матер. міжнар. наук.-практ. конф. — К.: Знання України, 2002. — 559 с.
45. *Федорченко В. Д.* Туризм на порозі XXI века // Гостиничний бизнес. — 2000. — № 9. — С. 6–11.
46. *Федорченко В. К., Дьорова Т. А.* Історія туризму в Україні: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2002

47. *Царфис П. Г.* География природных лечебных богатств СССР (курортологические аспекты). — М.: Мысль, 1986. — 337 с.
48. *Шаблій О. І.* Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. — 744 с.
49. *Шмагина В. В., Харичков С. К.* Рекреация и туризм в системе современных приоритетов социально-экономического развития. — Одесса: ИППриЭИ НАН Украины, 2000. — 69 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Географія курортів”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Географія курортів”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	27
Завдання для контрольних робіт	27
Контрольні питання	30
Список рекомендованої літератури	32

Відповідальний за випуск

Н. Г. Потапенко

Редактор

О. В. Оратовська

Комп’ютерне верстання

Т. Г. Замура

Зам. № ВКЦ-2059

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП